

Jak páni sedlákům i slanou vosu osolili

Pověstí zázračných studánkách a kapličkách je u nás mnoho.

Sedlákovi ze Studeného bylo divné, že kravka, které bys dříve žebra na dálku spočítal, dostala najednou chuť k žraní, začala tloustnout a mléka dávala za dvě. Čím to? Na pastvu jde s ostatními kravkami, žer a pije co ony, stojí s nimi v řadě ...

Uhodil na pasáka:

„Čím to je?“

Pasák se podrbal za ušima, ale vzpomněl si:

„Stračena se na pastvě vždycky na chvíli ztratí v lese a opět se přiloudá zpátky. Tak to někdy dělá dvakrát nebo třikrát za den. Kdo ví, na co tam chodí.“

To je třeba se podívat, zauvažoval sedlák, a vydal se druhého dne a pastvu na svahu Studence. Chlapec nelhal: za chvíli se Stračena oddělila od svých družek a zamířila k lesu.

Na borůvky? Na houby? Ne, sedlák byl zklamán, když uviděl v řídkém porostu skromnou studánku. Dobrá, však může také ochutnat, co je na její vodě zázračného!

Když kráva odešla, sedlák poklekl, dal si pěkný doušek, ale hned vyprskl.

U všech rohatých čertů i krav! Voda byla tak slaná, že ji věru nebylo příjemné pít. Teprve teď si sedlák všiml, že i kameny jsou tam, kde se stýkají s hladinou studánky, lemovány bělavým řetízem.

Sůl, baští! Sůl, bez níž není života a za kterou nutno platit kupci hotovými! Když nic jiného, na sůl groše mít nemusíš.

Ještě toho večera měli u sedláka, který objevil slaný pramen, polévku ze studenecké vody. A to jí mohli dávat jen třetinku a ostatní museli dolít obyčejnou vodou, aby polévka nebyla příliš slaná!

To víte, že to byla veliká úspora, soli pro kuchyň i pro dobytek bylo nyní v hospodářství podle libosti. Každý den běhal čeledín nebo sama hospodyně s dvěma konvemi na Studenec ...

Sousedovi – a n jednomu – to bylo brzy nápadné. Studnu mají na dvoře a běhají pro vodu na kopec.

„Copak, panímámo, studna vám vyschla, nebo je na Studenci voda, po které přejde hlad?“

Panímáma upřímně přiznala, pro jakou vodu to na Studenec chodí. Vody je ve studánce dost, ať poslouží i sousedům. A k studánce se od té doby trousila ráno a večer celá ves ...

O studánce se však doslechla i kamenická vrchnost. Proto k ní přišel vrchnostenský úředník, aby si omočil a olízl svůj vzácný prst.

„Slaný pramen, jemnostpáne,“ hlásil pak vrchnímu. „Slaný, až to na jazyku pálí.“

„Hm. A celá vesnice tam chodí? Do panského lesa? A zadarmo? Tak to ne. To jim ten pramen osolíme, že je bude pálit na jazyku dvakrát. Hned zítra tam pošleme tesaře, ať postaví nad studánkou pevnou boudu s dveřmi na zámek a voda se bude dvakrát týdně prodávat, džber po krejcaru, nebo ne – po dvou!“

Rozhodnuto, vykonáno. Nad studánkou stojí úhledný domeček a před domkem fronta ženských. Už si propočítaly, že to takhle přece jen přijde levněji než kupovat sůl

A úředník slavnostně přistupuje s klíčem k těžkému zámku. Odemkl, otevřel dvířka – i ústa.

Studánka byla prázdná, kameny suché jakoby obílené vrstvičkou soli. Ale ticho! Vodu je slyšet, bublá pod kameny!

Ouřada rychle začal odhazovat kameny, ale nic všechny jsou suché.

„Co tu okouňíte?“ utrl se na studenecké hospodyňky a děvečky. „Sypte domů, voda se bude vydávat až zítra!“

Zavolal pacholky – snad jak zaráželi trámy na boudu, voda utekla a bude o něco hlouběji.

Kopali, hrabali, po vodě však ani památky. Jen slyšet ji bylo. A kamení suché, bělavé, ještě tak ho olizovat ...

Vrchní nezlobil, třískal úředními lejstry o stůl, ale ani rady ani pomoci nebylo.

„Tak teď osolíme sedlákům i tu vyschlou studánku,“ rozhodl nakonec. „To panenka Maria nám dala tím slaným pramenem znamení, aby tam stále kaplička k její poctě. Do boudy pověste obrázek, farář ať ho vysvětlí a postavení té boudy – é – kapličky ať sedláci zaplatí.“

A sedláci museli vyklopit grošíky připravené na sůl – za kapličku, vzdychající při tom: „Zas nás osolili ...“

Co o této události ve své kronice popisoval rybnický kronikář Ernst Vater?

V jednom suťovém poli pod kopcem Studenec byla slaná studánka, k níž se vázala pověst.

Sedlák z Lísky pásával dobytek na Studenci, krávy dojily mnoho mléka. Když je jakýsi zvědavec sledoval zjistil, že se chodí napít do lesa k prameni. Voda byla slaná, tak si tam sedlák přivezl sud, aby si nabral vodu na vaření. Když to zjistili sousedé, začali také jezdit pro vodu do slané studánky. To se doneslo až k vrchnosti. Přestože byl pramen na vrchnostenském pozemku zahájili odtud čerpat vodu. Tesaři kolem postavili vysoký plot s dvířky. Jeden den v týdnu se tam voda prodávala. Záhy nato pramen vyschnul. Když nadzvedli kámen v jeho blízkosti, slyšeli pod zemí vodu. Místo se pak začalo zahlubovat, až tam byla jáma. Umístila se tam plechovka, do níž se návštěvníci podepisovali na papír. Poblíž slané studánky je velké suťové pole. Špatně chudne, neroste tam tráva.

Literatura:

Nečásek František: Rumburský skrojek pohádek, pověstí a příběhů, severočeské krajské nakladatelství 1963

Vater, E. : Chronik von Rennersdorf, III díl, str. 723, a str. 300